

ՎԵՐԱԳԱՅԸ ՀԱՎԱՏԻՍ

1863 ՅՈՒՆԻՍ 25

ԲԵՆԶԵԿԵՐԻ

ՆԻՄԵՐՈ 11

ԽԻՒԼԱՍԱՅԸ ԲՈԼԻԹԻԳԱ

Իշ պու սաը սապահըսը Վէտթէնէ թա-
րիգի իլէ տէր սաատէթէ վերուտ իտէն ԼՎ-
րոփա զազէթալէրի միւհիմ հավատիսլէր կէ-
թիւրմիլէր տիր :

ԼՎրոփաւա միւսալէհէ թարափկիւրէրի
քի շիմոյիլէ գատար Լէհ մէսէլէսիսին եա-
լընը միւզէթէրաթլէ թէսվիլէթէգիւր օլաճա-
ղընը մէմուլ իտէրլէր իտի, արթըգ գաթի
իւմիտ իտիւպ, իշ պու մէսէլէսին մէյտանը
մուհարէպէտէ գաթ օլաճաղընա ագըլաւը
քէսմիշ տիր :

Վիրանըզլար՝ քի շիմոյիլէ գատար հարպէ
մէյալ օլաճալ, սալըր միւլէթլէրտէն զէյատէ
Լէհլիլէրէ հիւսնիւ թէվէճճիւհ կէսթէրիպ,
անլէրէ սիլաճէ մուսվէնէթ օլունմաւընը,
իսսան օլանա փարզ սալըպ, վէ պու մուս-
վէնէթին պիր սաաթմ եվիլէ իճրա օլմասը ի-
չիւն, շիմոյիլէ գատար կէրէթ իմէրաթթօրու
վէ կէրէթ վիւթլալը թաճիլ իթմիլէր ի-
տի, պու տէֆա պիր ալ տաճա իլէրու վա-
րըպ, պաղը թէհտիտաթ տախի կէօթէր-
մէյէ պաղլամըլէր տիր :

Ղազէթալէի՝ Լէհլիլէրին սէֆալէթինի,
վէ Բուսիա տէվէթինին, բրէնս Սուքալի-
յէֆ վէ օպիւր մէմուրլար ետի իլէ Լէհիւ-
թանտէ իճրա իտէվէլտիյի միւզալիմ վէ
թէատտիյաթը պիթթաֆսիլ նազլ ու հի-
քեայէ իթաիլթտէն սօնրա, Ֆրանսա տէվէ-
թինի տախի, պէօյլէճէ պիթարաֆ տոթըուպ
սէյը իթմէսի իչիւն թէայիպ իթմէքտէ տիր-
լէր :

Պունլարտան Սիւլ զազէթասը, Ֆրանսա
տէվէթի հազգընտա աղըր պիր լիսան գու-
լանըպ, էքթեարը խալըր թաճրիգ իտէրպա-
ղը մէգալաթ տէրճ իթմիշ օլտուղունտան,

պիր տաճա պու միսիլլի հավատիս տէրճ ի-
տէր իսէ, պաքմսիսանէսի գափատըլմագ իւզ-
րէ, միւլլիլիլինէ տէֆալի սանիլէ օլարագ
իճրայի թէնպիհաթ օլունմուշա տուր :

Սէքսիգօ ֆիթուհաթլարը էհալիյի ալըն-
տըրմամագտա տըր :

Ֆրանսըզլար, վէ ալէլիսուսուսա արքերի թա-
գըմը, Լէհտէն պաշգա պիր շէյ թանըմա-
մագտէ քիր : Հիւթիւմէթ, Սէքսիքօպա ֆի-
թուհաթլար, շէհըր մէգթիւր էհալիյի թա-
րաֆընտան Ֆրանսայա հիւսնիւ թէվէճճիւհ,
օլ ճանիպտէն կէլէն էսիրլէր վէ պանտերա-
լար միւսապէթի իլէ իմիէրաթթօրուն պու-
լունտուղու Վիշի համամարընտա վազի զիյ-
նէթլէր վէ շէնլիլէրին հեքեայէսիյլէ, էհա-
լիյի թուլթամամը տըր :

Շալօնտա վազի Ֆրանսա օրտուսու տա-
իլի, Լէհլիլէրի իշպու տիւլար օլտուգլարը
սէֆալէթտէն խէլաս իթմէք իչիւն, պէհէր
հալ Բուսիա իլէ մուհարէպէ իթմէք էմէլին-
տէ օլտուգլարընը պիր գալ տէֆա պէյան
իթմիլէր իսէ տէ, պիր նէթիճէ հաթըլ օլա-
մաւորընտան, պու տէֆա պաղը մէրթէպէ
սէրքէշիք կէօթէրտիլէրինին խապէրի պա-
թէլէղրաֆ Վիշի գապըճալարընտա Իմրէ-
րաթթօրա վասլ օլտուգտա, քէյֆիյէթի
եաթըշտըրմագ իչիւն հարպիյէ նազըրընը օլ
թարաֆա կէօնտէրմիշ տիր :

Կէլէլիմ Լանլիլիլէրէ, պունլար՝ քի իպ-
թիտայի վաղաատան պէրու, Ֆրանսա գա-
տար թէլալը օլմայըպ պիր թագըմը հարպա
մէյալ վէ տիլէր վէ գոլվիլթլի թագըմը,
վիւթլալ իլէ պէրապէր միւսալէհէ էմէլինտէ
օլուպ, նիչէ նիչէ տէֆալէր Լանլիլիլէր
Լէհ Բուսիա իլէ մուհարէպէ իթմէք տէյու իտ-
տա իթմէքտէ իտիլէր իսէտէ, սօն կիւնլէրտէ

պունլար տախի, ֆիբրիլերին չեվերիպ, մուհարեպէյէ մէյլ իթմիշէր տիր:

Պու թէպտիլաթ զանն օլունուր քի Ին-կիլթերանըն Ֆրանսա իլէ Լէհ մէսէլէսի հադ-զընտա իմթիզաճ իտէմէսինտէն նաշի, Ին-կիլթերա վիւքէլապը սիլահլէ միւտախէլէ իթ-մէյէ սօուգ տալրանըյօր իտի, լաքին սօն կիւնլէրտէ Ֆրանսա իլէ պու տէվլէթ պէյ-նինտէ իթթիֆազ հասըլ օլտուղունտան, Ին-կիլթերա տախի ֆիբրիլին չեվերիպ, մուհա-րեպէյէ բսընմըլ տըր:

Լօտրատան կէլէն պիր մէթիւպին մաէ-լինէ նազարէն պու կիւնլէրտէ փարիստէն շէհրը մեղքիւրէ միւհիմ խապերէր կէլտի-յինտէն, վիւքէլատան պիրի աճէլէ Գրալիշա հաղըթլէրինին նէպտինէ վարըպ, իսթիշարէ իթմիշ տիր, վէ նէ լազըրտը իթտիքլէրի հալա էսրար գալմըլ տըր:

Կէլէլիմ ամճայա:

Պու պէլտէտէ տախի ճէսիմ հարպ թէտա-րիքիաթը օլուպ, էհալի վէ ղազէթալէր տիւէլը էճնէպիյէնին Բուսիանըն մէսալիհի տախիլիյէսինէ գարըշըրը իշիւն բիւր ղա-զապ օլմագտէ տիրէր: Ենլէր տախի այնի հայիշ իլէ մուհարեպէ իսթէմէքտէ օլուպ, է-հալի տախի Ֆրանսա կիպի պիր ան էվլէլ մուհարեպէ իթմէք իշիւն տէվլէթէ իպրամ իթմէքտէ տիրէր:

Տէվլէթ տախի ճէսիմ հարպ թէտարիքեա-թը կէօրմէք իւզըէ, Էննիտէն ապէր թահ-րիլինէ, թէրսանլէրին իքմալընա, սէվա-հիտէ պուլունան ղալէլէրին իսթիհքնամա-թընա մուպաշըրէթ իթմէքտէ օլուպ, պա-շընա կէլէճէյի շիմտիտէն պիլտիյինտէն, պահըր Պալթիքտէ վագի Ուիպօրկ, Սուէ-պօրկ վէ սայիր գալէլէրէ թօփլար վէ ա-քէրլէր սէվգ օլունտուղու սըրատա, Գարա-տէնիզտէ վագի՝ Լիգօլայէֆ վէ Կէրչ գալէլէ-րինէ տախի իսթիհքնամաթ վէրիլմէքտէ տիր:

Պունուն իշիւն տիր քի էրպապը միւսա-լէհէ, պու իքի պիրպիրինտէն ուզազ էֆ-քնարըրը Բ Էննի Բուսիանըն պէօյլէ տիր

պաշըրըն, վէ Լիգօրիա տէվլէթլէրինին տա-խի պէհէմէհալ Լէհլէրի գուրթարմագ նիյէթինտէ պուլունտուղալըրըն) պիրլէշտիր-մէյի մուհալ գապիլինտէն՝ կէօրտիւքլէրին-տէն, արթըրգ սուլհ ու սալահ իւզըէ իշին թէսվիյէ օլաճաղընտան գալթը իւմիւտ ի-տիւպ, Էազընտա իսթիրահալթը ամմէյի իս-թիղալ իտէճէք պիր պէյիւք մուհարեպէ քէշֆ իթմէքտէ տիրէր:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Փարիստէ տէվլէթը ալիյէ սէֆիրի տէվ-լէթլու Սէհէմմէտ Ն'էմիլ փաշա հաղըթլէրի, Մատրիա էլ չէսի տախի նասապ օլունտուղուն-տան, պունտան ագտէմ օլ ճանիպէ ազիմէթ իտիւպ, հաշմէթլու Խարանիա գըրալիշասը հաղըթլէրի իլէ միւլազաթ իթմիշ իտի:

Պու տէֆա Խարանիա տէվլէթի թարաֆըն-տա միւշարէլէյէ Իշիւն Լաշիւ Լա Միլլէ նի-շանըն պիրինճի թիւթպէսինտէն պիր գըթա-սը իթա լույրուլուպ, մայէթինտէ պուլու-նան մէմուրիյնտէն Տատնան Տարութիւն է-ֆէնտիյէ, Լասառ, Պէտճէտ, Երիսթարքի Պէյլէրէ, վէ միւսիւ Տինօնա տախի պիրէր գըթասը վէրիլմէ տիր:

— Էրէֆսուտուր պույրուլան իրատէյի սէնիյէ միւհիպինճէ, աթի իւզ զիքք զէվա-թէ թիւթիւպը միւսթէլիֆէտէն պիրէր գըթա մէճիտիյէ նիշանը իհսան պույրուլմուշտուր:

Պէյլէք քէսէտարը իզգէթլու Օյիվէր է-ֆէնտիյէ տէօրտիւնճիւ:

Տիւանը հիւմայուն գալէմի միւհիմմէ օտա-սը պէրաթ միւմէյիզի իզգէթլու Պալիպ է-ֆէնտիյէ տէօրտիւնճիւ:

Պալէմը մեղքիւր ահքեամ միւմէյիզի իզ-զէթլու հաճի Վահիտ էֆէնտիյէ տէօրտիւն-ճիւ:

Պալէմը մեղքիւր գանուն մէմուրու հասիպ էֆէնտիյէ պէշինճի:

Վէսէտար մուսկիւնի րիֆաւթլու Վազի՛
էֆէնտիյէ պէշինճի :

Վէզալիք պահրատէի հազըէթը շէհրիարի,
մէմուրիյնի Մըսըրիյէտէն Մուսթաֆա Բէր-
թէվ էֆէնտի իլէ Ըհմէտ Սատըգ էֆէնտիյէ
րիւթպէյի միրիմիրանի :

Սէհէմմէտ Ըէնի պէյ իլէ Ընիս պէյէ
րիւթպէյի սանիյէ միւթէմայիզի թէվճիհ
պուրբուլմուշ տուր :

Սիւմայիյէյհիւմտէն Մուսթաֆա Բէր-
թէվ փաշա իլէ , Խսքէնտէրիյէ գարանթի-
նա մէշիս րէյիսի իզզէթլու Պիլուքի պէյէ
իւշիւնճիւ րիւթպէտէն պիրէր գըթա մէշի-
տիյէ նիշանը :

Վէ զապըթմանը ասքէրիյէտէն իզզէթլու
Ըլի Նէշլէտտին պէյէ տէօրտիւնճիւ :

Վիճուհտէն Մուսթաֆա Ընանի էֆէն-
տիյէ տէօրտիւնճիւ :

Թիւճարտէն Մուսթաֆա Ըպիտ էֆէն-
տիյէ տէօրտիւնճիւ :

Մաամուր Հասան Պէհմի էֆէնտիյէ տէօր-
տիւնճիւ :

—Նիւմէնին մայիւմիւ օլտուղու վէճէլէ
տէր սաատէթտէ վէ թաշըալէրտէ քեային
մէմալիքի մահրուսէյի շահանէտէ , մէնը
միւրուր նիզամընըն թէնֆիզի ահքեամընէ
քէմալիյէ իթինա օլունմագտէ իսէտէ , պա-
զէն մէմուրիյէթ իլէ կէլիպ կէշէնլէրին ետպէ-
րինտէ միւրուր թէգքիւրէլէրի օլմատըզը պու-
տէֆա շէհր էմանէթի պէհիյէսի թարաֆըն-
տան իխպար օլունտուղունտան , վէ նիզամը
մէգքիւր իսէ շայանը իթինա վէ տըգգալթը
մէվատը միւհիմմէտէն օլարագ , պունուն
քեաֆէյի իթրատ վէ մէմուրիյն հագգըն-
տա պիւա իսթիսնա իճրասը լազըմէտէն պու-
ղունտուղունտան , պու միսիլու պիւա թէգ-
քիւրէ միւրուրէ ճիւրաթ իտէն մէմուրիյնին
Էսուլ օլաճագլարը , մէշիսի վալա գարար
իւզէքէթաթը իճապընտան պուլունտուղու
իլինմէք իշին , քէյֆիյէթին մախսուսէն
լու մահալէ տէրճիյէ , իյլանընէ իպթի-
լար գըլընտը :

Թիւթիլի :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՄԻԻԹԵՆԵՎԻՅԷ

Պիր գաշ սէնէլէրտէն պէրու իճրա օլտու-
ղու իւզրէ , իշպու սէնէ տախի ալաֆրանկա
Օգոստոսուն 15ինճի կիւնիւ Պէգիւք տէ-
րէ փէշիկահհընտա եէլքէնլի սանտալ , ֆիլի-
քա , պիր չիֆթէ , իքի չիֆթէ , վէ իւշ
չիֆթէ գայըգ եարըշլարը իճրա օլունաճագ
տըր :

—Վարնատան Բուսճուղա գատար ինշասը
մուգարրէր օլան տէմիր եծլ իշին , իսթիգ-
րազ օլունաճագ մէպալիզին հիսսէլէրի , քեա-
միլէն սաթըլմըշ իտիւկի , վարիտ օլան թէ-
լէիրաֆնամէլէրտէն աղնաշըլմըշ տըր :

—Տէր սաատէթ սաքինլէրինտէն իզզէթ-
նամ քիմէյի , Մկրտիչ իսմինտէ 16—18
եաշընտա պիր Մուշլուր պունտան պիր գաշ
այադտէմ () գ մէյտանընտա պաշընը թաշ իլէ
զարպ վէ ճէրհ , վէ ապիւր իլէ պօղազընը սը-
գըպ թէլէֆ իյլէտիյինի իգրարիյէ սապիթ
օլմուշ , վէ գանունու ճէզանըն եիւզ եէթմի-
շինճի մատտէսինէ թէվֆիզէն , սատր օլան
ֆէրմանը ալի միւճիպինճէ տիւնքի չարշան-
պա կիւնիւ մէրգում Մկրտիչ քէօֆրիւ պա-
շընտա ասըլմըշ տըր :

—Կէշէն ճումա իրթէսի կիւնիւ օտուն եիւք-
լիւ պիր մաունա , տէրունինտէ պիր ապքէրի վէ
իքի մաունաճը օլտուղու հալտէ , Սէրայ —
Պուրնունտան Էթի — Պուլէյէ կիտէրքէն
պաթմագ տէրէճէսինէ կէլտիյինի , Ըիրքէ-
թը խայրիէ վաթօրլարընտան Պալաւ նամ
վաթօրուն գաթսնը , Վարտան Սալօսվիչ
միւշահէտէ իտիւպ , իմտատլարընա եէթիշ-
միշ , վէ տէրունինտէ պուլունանլարը գուր-
թարըպ , մաունայը տախի քէօֆրիւյէ գա-
տար կէթիւրմիշ տիր :

—Վէզալիք փէնչէմպէ ախշամը չիքթէթի
խայրիյէնին Լուկիւտարա իշլէյէն վափօր-
լարընտան Պէյաշ նամ վափօրտան , թէլէդ-
ըաֆիսանէ գալաալարընտան () սման նամ քի-
մէսնէ տէնիզէ տիւշիւպ , գափտան վաթօրու
տուրտուրթմուշ : վէ կէմինին թայֆալարըն :

տան Սոսթաֆա իսմինտէ պիրի տէնիզէ աթըրը, գալասը մէրգումու պաղ սէլիմ վափօրա չըգարմը տըրք :

— Պէշիթաշտա Ռէճէպ Աղա նամ քիմ սէնին չօճուղմ կէջէն բազար իրթէսի կիւնիւ եալը քէնաքընտա , սայըր չօճուղար իլէ Զոնարքէն պաղաթալ տէնիզէ տիւշմիւ տիւր : Զօճուղարըն շամթասընտան էթրաֆտա օլան էհալի գօշուպ իմոտա կէլմիշ իսէլէրտէ , կէճ եթիշիպ , պիշարէյի պօշուղմու պուղմուշաք տըր :

— Պուգրէշտէն յուլիս 12 թարիսիսիլէսիէլէն պիր մէթիւպին մաէլէնէ նաղաթէն չիւքիւմէթը մահաթիյէ , տէմիր եօլար ինչօսը իլէս վէ պանգա քիւշատը իլէ մէշղու օլմագաէ իմիշ : . . . Ուլաճ բօլիսէրի տաիի իքճնէպի զաղէթալէրինին շէհրի մէղքիւրտէ պուլունան միւքեաթիպլէրինի արաշտըր մագաէ օլըպ , Աթիննիս թապ օլունան իշն ճօթիւտա նամ զաղէթալա մէթիւպ կէօն տէրէն Ս . Սարտէլը նամ քիմնէ մահպուս օլտուգտոն սօնիրա , իսթանպօլտա պասըլան Վիլիսին նամ Բում զաղէթասընըն միւքեաթիպի օլան պիր ինկիլիզլէյի տաիսի մահպուպ իթմիլէր իսէ տէ , ինկիլիզ գօնսօլսու պօլունան Ս . Արինին թէսահուպու իլէ գուրթուղուպ վէ լաքին իզէրինտէ պոնչունան թաճրիրաթ բօլիստէ պըգօնմուշաթը :

Միլբուլբի քէնտի չէմշէրիլէրինտէն պիրիսինին թիֆագաթըլա , Իքէնս Գուղանըն նէգաթինէ կիտիպ , միւշարիլէյս էլէ պէրապէր ուղուն պիր միւքիալէմէ իթտիքտէն սօնիրա պէրապէր թքամ իթմիլէր տիւր : Միլբուվըսի Բուսճուղա տէօնմիւշ տիւր :

— Աթինա ճիվարընտէ քէսին պիր ճէսիմ օրման թոթթուղուպ իւշ կիւնտէն պէրու եանմագտա օլաուղի չալտէ , պատըրմագ իճ չիւն ճանիպի չիւքիւմէթտէն թէշէպիլիս օլունտուղի կէջէն փէնչէմպէ կիւնիւ Հիրատան չարաթիթլիտէր սաստէթէ կէլմիշ օլան

Պրանծըղ վարօրունուն կէթիւրտիյի չալատիստէն տիր :

— Ամէրիգատա Վօնֆէտէրէլէրին Սոսթաֆա նամինտէ պիր Գուրսան կէմիսի , Ագտէնիղտէ պուլունան Պէտէրէլէրին թիւճար կէմիլէրինէ խասարաթ իթմէք իշիւն , կէլմէք իւզրէ պուլիզնտուղու խզմիւրտէ թապ ու նէշ օլունան իշթէրիւ նամ Պրանծըղ զաղէթասընտա կէօրիւմիւշ տիւր :

Թահմէլիւն Դիւնալէ վէ Լահաթ Գէպիլէնի Ֆիյալէ :

62	20	Թահմէլիւն միթագէ
53	00	Սուղատտէմ չըգարըլան Լահամ
52	16	Սուսիսարէն չըգարըլան Լահամ

ԻՅԼԱՆԱԹ

Իշպու զաղէթա չաֆթատա իքի տէֆա ուֆագ գըթա իլէ , վէ պիր տէֆա պէշիւք գըթա իլէ նէշ օլունտը :

Պիր էլըըը	100	ղուրուշ
Ալթը պլըք	60	"
Իւշ պլըք	30	"
Ուֆագ նուսիսի	1	"
Պէշիւք նուսիսի	2	"

Թաշարալի իլի 50 սաթլըք մէսաֆէտէ պուլունան էյալէթլէր իլիւն սէնէվի 15 զուրուշ վէ 100 սաթ մէսաֆէտէ պուլունանիւր իլիւն 30 զուրուշ փօլթա փարաթ ալընը :

Իլանաթըն պէհէր սաթլըրնտան պիր տէֆա իշչիւն 60 փաթա , էքի տէֆա իլիւն 40 փաթա ալնաճագ տըր :

Իքի տէֆատան զիյատէ գօնուլաճապ վէ պէշիւք իլանաթ իլիւն պլը փաղարըք օլունտը :

ՄԷՄՈՒՐԻՅՆ

ԻՍԹԱՆԳՈՒՍՆ Պէշիւք Եննի Խանըն իւթ գաթընտա . Ն . 2 . Վարագայը չալատիս օտաթը : ԷՏԻՐՆԷ , Թարոն Աղա Յօհաննէսեան : ԹԻՐԱՊՁՈՒՆ . Խաչապուր Աղա Էլմասեան : ԹԷՔՖՈՒՐ ՏԱՂ . Յարութիւն Աղա Ճամճեան : ՀԱՆԿ . Յովհաննէս Աղայ Բիւրքճեանձփ : Սայր Էյալէթլէր իլիւն տէ իլէրուտէ մէմուրէր Թաիսիս գըլընաճագ տըր :